

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 2

София, 13 март 2003 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Румен Янков

Членове: Георги Марков

Димитър Гочев

Тодор Тодоров

Неделчо Беров

Стефанка Стоянова

Мargarита Златарева

Васил Гоцев

Людмил Нейков

Живан Белчев

Пенка Томчева

при участието на секретар-протоколита Силвия Василева разгледа в закрито заседание на 25 февруари и 13 март 2003 г. конституционно дело № 20/2002 г., докладвано от съдията Людмил Нейков.

Делото е образувано по искане на 52 народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване на противоконституционността на разпоредбата на § 9, ал.1 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за опазване на околната среда /ПЗРЗОС/, обн. ДВ, бр.91/2002г., в частта относно израза "...с изключение на сключените приватизационни договори до 1 февруари 1999 г...."

Според вносителите с атакуваната разпоредба се създава двойствен режим на отговорност за нанесени щети на околната среда, настъпили от

минали действия или бездействия, при които се възлагат със задна дата задължения за едни стопански субекти и се създават по-благоприятни условия за стопанска дейност за други. Изтъква се, че това е в пълно противоречие с чл.19, ал.2 и 3 от Конституцията, които повеляват законът да създава еднакви правни условия за стопанска дейност на всички граждани и юридически лица и да закриля тяхната стопанска дейност и инвестиции. Вносителите считат също така, че в нарушение на чл.17, ал.3 от Конституцията се посяга върху придобитите в процеса на приватизация имуществени права, които се обхващат от конституционноправната защита на собствеността.

С определение от 28 ноември 2002г. Конституционният съд е допуснал искането за разглеждане по същество и е конституирал като заинтересувани страни по делото: Народното събрание, Министерския съвет, министъра на финансите, министъра на правосъдието, министъра на околната среда и водите, главния прокурор и Върховния касационен съд.

В изпълнение на предоставената им възможност, становища по искането са представили всички заинтересовани страни с изключение на главния прокурор. Постъпили са и две писмени становища от отделни депутати, измежду подписалите искането, които излагат допълнителни съображения в негова подкрепа. За уважаване на искането становище е изразил и Върховният касационен съд .

С писмените си становища Народното събрание, чрез комисията по околната среда и водите, Министерският съвет, министърът на финансите, министърът на правосъдието и министърът на околната среда и водите изразяват съображения в подкрепа на конституционносъобразността на атакуваната разпоредба и отхвърляне на искането.

Конституционният съд като взе предвид направените от искателите доводи и становищата на заинтересуваните страни приема следното:

Разпоредбата на сега действащия § 9, ал.1 от ПЗРЗОС предвижда при приватизация, с изключение на сключените приватизационни

договори от чуждестранни и български физически и юридически лица до 1 февруари 1999 г. отговорност на държавата за нанесени щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при условия и ред, определен с акт на Министерския съвет.

За първи път нов § 9 към ПЗРЗООС се създава със Закона за изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда /ЗИДЗООС/, обн. ДВ, бр.100 от 1992г. В своята ал.1 разпоредбата предвижда, че при реституция, приватизация и инвестиране на обекти за ново строителство от чуждестранни и български физически и юридически лица те не носят отговорност за екологичните щети, настъпили от минали действия или бездействия. В тази си редакция разпоредбата изключва отговорността на приватизаторите, без обаче да посочва изрично кой я носи.

Отговорността на държавата за екологични щети, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация се регламентира за пръв път изрично с изменение и допълнение на § 9 от ПЗРЗООС, направено с § 23 от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия, обн.ДВ бр.12 от 1999 г. Въведеният за първи път с това изменение режим на отговорност на държавата при приватизация, обаче, изключва сключените приватизационни договори до 1 февруари 1999 г., без да се посочва кой носи отговорността по тях. Това е направено и със сега атакуваната редакция на разпоредбата, залегнала в приетия нов Закон за опазване на околната среда /ЗООС/ от 2002г.

При действаща законова уредба и във връзка с направеното искане за прогласяването ѝ за противоконституционна в атакуваната с него част, се поставя въпросът създават ли се със законодателно въведените разграничения по време на отговорността на държавата еднакви правни условия за стопанска дейност и закриля ли тази законова разпоредба инвестициите и стопанската дейност на всички български и чуждестранни граждани, по смисъла на чл.19, ал.2 и 3 от Конституцията, както и посяга

ли се на неприкосновеността на частната собственост, прогласена от чл.17, ал.3 от Конституцията.

Конституционният съд счита, че с атакуваната част от разпоредбата на § 9, ал.1 от ПЗРЗООС прогласените от чл.19, ал.2 и 3 и чл.17, ал.3 конституционни принципи не са нарушени, тъй като тя не е в противоречие с техния смисъл и съдържание.

Твърдяната от вносителите на искането неравнопоставеност между приватизаторите преди 1 февруари 1999 г. и след тази дата по отношение, причинени от минали действия или бездействия екологични щети е само привидна. В действителност, както по действащата до 1 февруари 1999 г. законодателна уредба, така и по сега действащата атакувана уредба, новите собственици – приватизаторите не носят отговорност за екологични щети, причинени от минали действия или бездействия. Атакуваната законова уредба не променя условията за стопанска дейност на приватизаторите преди 1 февруари 1999г. в сравнение с тези, сключили приватизационните договори след тази дата. Тя не възлага отговорността за нанесените екологичните щети от минали действия или бездействия по сключените приватизационни договори преди 1 февруари 1999 г. в тежест на приватизаторите. По тази причина и атакуваната част от разпоредбата не въздейства директно върху частната собственост на приватизатора, не я накърнява, поради което чл.17, ал.3 от Конституцията е неотносим към нея.

Сочените с атакуваната за противоконституционност част от разпоредбата на § 9, ал.1 от ПЗРЗООС като нарушени конституционни текстове не съдържат забрана едни и същи правотношения в различни моменти да бъдат законодателно уреждани по различен начин. Конституционният принцип на чл.19, ал.2 се отнася до еднакви правни условия към един и същ момент на стопанска дейност, а не за последователни и различни закони. Обратното би означавало забрана за законодателя да променя веднаж създаденото стопанско законодателство.

Законодателят може да създава в определени случаи различни правни условия и за различни категории субекти в рамките на една и съща стопанска дейност /напр. някои привилегии за инвалиди/. Различието в законовата уредба в различни периоди от време като правило се влияе от редица фактори – икономически, политически, международни и пр., поради което с чл.84, ал.1 от Конституцията на Народното събрание е дадено право не само да приема закони, но и да ги изменя, допълва и отменя.

В една или друга степен всяка промяна на режима на приватизация облекчава или утежнява положението на участващите в нея субекти. При условие, че бъде приета тезата на вносителите, всяка промяна би трябвало да бъде обявена за противоконституционна. При какви условия ще се приватизира е въпрос на икономическа концепция на този който приватизира, която не подлежи на контрол за противоконституционност.

По изложените съображения, Конституционният съд приема за неоснователно искането за установяване на противоконституционност на атакуваната част от разпоредбата на § 9, ал.1 от ПЗРЗОС и то следва да се отхвърли.

Ето защо и на основание чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията Конституционният съд

РЕШИ:

Отхвърля искането на 52 народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване на противоконституционност на разпоредбата на § 9, ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за опазване на околната среда /обн., ДВ, бр.91/2002 г./, в частта относно изрази "... с изключение на сключените приватизационни договори до 1 февруари 1999г....".

Председател:

Румен Янков